

JAKOŹ (1853) *pron, cn i pt*

pron (959), cn (870), pt (24)

jakoż (1848), **jakże** (5); jakoż : jakże *LubPs (12 : 2), SarnUzn (10 : 3)*.

a jasne; -óź (134) [w tym zapis: jakuż (10) Diar] -oź (47), -óź- (3), -oź- (5); -óź OrzQuin (3), Strum, Oczko, KochPs (2), KochFr, KochWr (3), GórnTroas (4), KochFrag (2), OrzJan (5), JanNKar, GosłCast (5); -oź OpecŻyw (16), OpecŻywList, MurzHist (4), ZawJeft; -óź : -oź MurzNT (15 : 1), Mącz (3 : 17), BiałKat (8 : 1), SarnStat (67 : 3), SiebRozmyśl (3 : 3); -óź- KochFr, SarnStat; -oź- OpecŻyw (2), OrzQuin (2); -óź- : -oź- SiebRozmyśl (1 : 1)

Sł stp notuje, Cn s.v. jako, Linde XVI i XVIII w.

I. Zaimek przysłówkowy pytajny (896) :

1. *Wprowadza pytanie o sposób lub stopień: jak, w jaki sposób, jak bardzo; quomodo Vulg, PolAnt, Modrz (104) :*

A. Niezależne [w tym: a jakoż (35)] (100) : Ezop [...] Rzekł [...] Krolci tego skárbu iest pan/ A iemuć spráwnie ma być dan. Rzekł mu Xántus/ iákołz to wiełz *BierEz E3; RejJóz M4; (did) Kupiec niewie kómu wierzyć. (-) Iakos ia mam wto vmierzić Komuż miedzi wamy wierzyć. RejKup i8v; MurzNT Ioann 9/10; KromRozm III B6 [2 r.], B7, C2v, E5v, I2v, I5v, Q4; Leop 4.Esdr 8/8, Ioann 9/10, 1.Cor 15/35; RejZwierz 5v; Iákoż tám długo zmiefzkałz na tey drodze? y iáko fię rychło wrociłz? BibRadz 2.Esdr 2/6, Ier 3/19; Przodkowie náłzy iákoż oni w thák skryte rzeczy bes náuk tráfiáli. OrzRozm D4v, F2v, T2v; Mącz 78b, 333c, 439c; Coż dáley/ powieda iż mu iá vkazał ná pułzczy. Iákoż mu iá vkazał? Oto powieda iż vyrzał niewiáftę siedzącą ná bełticy *RejAp 140v, 17, 18v, 87v, 88, 120, 197v; A iákoż słuchác malz? á czegoż fię wczyc malz? á skądze rádę brác malz? RejPos 339, 84v, 112, 171, 179, 281 (10); RejPosWiecz³ 98; Iákoż tedy wykład odnołz ty słowá? BiałKat 83v, 91; GrzegŚm 58; Pyta go gołpodarz: A iákoż cie rozgrzełz? Drab powiedział: A to mi kazał fułzyc trzy piátki *RejZwierc 27v, 77, 134, 256v; WujJud 5v, 70v [2 r.]; RejPosRozpr [c2]v; BudBib 4.Esdr 4/33; CzechRozm 212, 239v, 265v; Ale á iákoż [Sed quomodo] poznác/ iákim kto vmyslem prósi? ModrzBaz 44; Iákoż tedy one vrzędy máiá być názwáne? ábo iákim sपोlobem od infzych rzeczy máiá być odlączone? ModrzBaz 131v; CzechEp 115, 121, 180, 281; WujNT 330, Ioann 9/10, 1.Cor 15/35, Hebr 10/29; SkarKaz 278a; CiekPotr 22, 69; GosłCast 73; W cíele ludzkim miefzkáią przeciwnie łobie żywioły: ogień/ y wodá/ y ziemiá/ y wiátr: iákoż fię zgodzą? vgdzánim iedne drugim. SkarKazSej 676a.***

Frazy : »(a) jakoż się m(iew)asz (a. raczysz mieć, macie)« (5): *RejJóz B3, O2v; GliczKsiqz H7v; RejZwierc 235v; Iákołz fię miewałz? (-) Dobrze; Pánu Bogu chwałá. CiekPotr 90.*

»(a) jakoż (to)« = *co to znaczy (11): March² Dv; RejAp 149; będą prześládowác wierne iego/ iż go nie poználi [...] A iákoż go to nie poználi? A to wnet tego dokłádác raczy: Być byli wierzyli słowom moim/ tedyćby byli wierzyli y słowom wráłzym *RejPos 335v; A iákołz to? tegoć ia ielzcze nie rozumiem? CzechRozm 172v, 146, 192, 239, 261v; PowodPr 21, 39; O máły włos wlyłztkiego z gruntu nie wywrocił. (-) Iákołz to? (-) iułz był puścił ná targ dom. CiekPotr 13.**

»jakoż tam« (1): *Iákołz tám Woytowicze, coześ mi powiedział CiekPotr 45.*

»jakoż się wam widzi« (1): Wiemic ze was niektore/ to zle Accipere pfluie/ ale iakofz sie wam widzi bedziecieli takowemi/ weirzi na nas Pan Bog *Paprup* D3v.

a. O charakterze ekspresyjnym (10) : *RejPs* 171v; (*did*) Iozeph dziękuie krolowi z tey łaski (-) Iakofz ia to moy panie mam tobie zafluzyc Ze mi dawalz tak hoynie tey fwey łaski vżyc *RejJóz* Q2v; *RejKup* ee2v; *BielKom* G6v; *KrowObr* 70, 80, 161, 238; I Rzekł Pan do Sámuelá: Iákoż długo będziez płákał Saulá *Leop* 1.*Reg* 16/1; *LatHar* 486.

B. Zależne (bez formalnych wykładników zależności) (4) : Syodme yeřth poczáczye they myley panny/ Pořpolyte/ A yakofch to pořpolyte yey mylořczy poczáczye bylo Sluchaymy wřzytkych Doctorow *PatKaz II* 85, 50; Ieřli mię theřz řpytařz/ iákořz řię Bog ma do Bogá przyřzyniáć/ ieřt to rzetz niepodobna *KrowObr* 213v; *OrzQuin* 12.

2. Wprowadza pytanie retoryczne wyrażające zdziwienie, niedowierzanie, wątpliwość, przekonanie o niemożliwości (lub konieczności) czegoś: jak to być może, dlaczego; *quomodo* *Vulg*, *PolAnt*, *Modrz*; *an*, *qua ratione*, *qui* *Modrz*; *cur* *PolAnt* [w tym: *a jakoż* (280), *i jakoż* (24)] (701) : Oćiec pry corkę miłował [...] Poniewoli corkę zgwałcił. Ona tego żáłowáá/ Płácząc oycu wymawiáá Iákožeř sie Bogá nie bał: Ižeř to zemną vdziááł *BierEz* Hv, Kv, P4; *OpecŻyw* 63v, 95v, 96, 106v, 175v, [192]v; *PatKaz II* 81; *HistJóz* A3, D2v; Kto řywota řwego ktory iedyny ieřt řpraić nie może, iakořz ma ludzi wiele řprawowác. *BielŻyw* 84, 4, 44, 48, 160; *GlabGad* A5, N4v; gdy polskiego piřma nie wřzytci ludzie pořpolici vmieię. iakořz tedy to może być od inřzych ludzi pořtronnych czyřtano. *MiechGlab* ktv, 62; *WróbŻółt* 10/2, 136/4; *RejPs* 23v, 96v, 113v, 153 [2 r.], 203v; *RejRozpr* D2, D3v; (*did*) Zephira řreřue Potifa. (-) Toć mnię dzywno miły panie Iakořz ći y głowy řtanie Iže to możeřz wycirpieć Y iakořz cie za chłopa mieć *RejJóz* H7v, B6, D6v, E8v, H5, Mv, Nv; Iakořz ya řnimi z rownać mam Iam vbořtwo/ znych kařdy Pan *RejKup* v6v, m3v, aa6; *HistAl* K3; *KromRozm I* G, H4; *MurzHist* N; *MurzNT Matth* 12/11, 22/43, 45, *Mar* 8/21, *Luc* 20/44 (13); *KromRozm II* q4v; *KromRozm III* G8, H5, K5, N7; *Diar* 66, 67; *DiarDop* 101, 111; Yákořz tedy ten może być pożyřteczny ludzyom/ á ktorem řpofobem może co komu dobrego vcřzynić/ áłbo wczem powolnoř y potrzebę řwá ofiárowác á wyrządzić/ křtory w kácye [...] řie báwi *GliczKsięz* K5, D5v, Q; Rozdał yeřt vbogim wřřytko s řwey hoynořci/ Iáķze nye ma wycřznye trwác w řpráwyedliwořci *LubPs* Z5v, O6v, dd6; Ieřli mnieyřzey rzetzy bronieć/ iákořz theřy więřřzey bronieć niemaćie. *KrowObr* 199v, 13, 88v [2 r.], 99v, 187v, 198, 222v; *RejWiz* 70v, 155v, 171v, 172, 182v, 191v (15); *Leop Deut* 18/21, 1.*Reg* 16/2, *Eccli* 28/3, 49/13, *Is* 19/11 (23); *RejZwierz* 10, 34v, 139v; *BibRadz Deut* 18/21, 2.*Esdr* 2/3, *Iob* 21/4, *Prov* 20/24, *Eccle* 7/25 (22); *OrzRozm* B, N3v; *BielKron* 45, 214, 298; A řpleřniáá Bibliá řřrzygá w kácie mole. A iákořz vcřzyć máię/ nie vmieięć řami *KochZg* A3v; *OrzQuin* F; *SarnUzn* D4 [2 r.], E5; *RejAp* 2, 8, 9 [2 r.], 16v, 18 (32); á widząc że niemáię [...] řwiářłá řadnego/ á przedřię grá á řwar/ idzie řwá drogá/ pocznie řie dziwowác/ y mowi. A iákořz wdy v diablá omacmie kářty widzieć możecie. *GórnDworz* T2v; *HistRzym* 4v, 94; O wřřzechmogácy nářz miły Pánie/ iákořz řie tu ciebie záprzeć/ iákořz tu od ciebie odfřapić/ iákořz cie řtu opuřcić/ gdyř nam řho iáwnie á iářnie opowiedařz *RejPos* 266v, 16v [2 r.], 19, 20, 27, 28v (115); *RejPosWiecz*² 92v, 93v; *BialKat* 11, 73v, 158v, 276, 283v; *BielSat* C2v; *KuczKat* 1, 265, 395 [2 r.]; A w tych rořkořzach/ á w tym błogořłáwieřřtwie/ y iákořz mu řie ma zdáć krotki řywot iego? *RejZwierz* 156v, 9v, 32v [2 r.], 38, 39, 46 (61); *BielSpr* c2; *WujJud*

11, 58, 69, 76v, 101v (15); *WujJudConf* 56v; *RejPosWstaw* [21³], [41²], [41³], [143⁴]; rzekł krol do Bárzilláíá/ty poydzielz zemną [...] Y rzekł Bárzillai do krolá/ ták mi wiele lat iáko żywę/ á iákoż poydę z krolem do Ieruzalimá? *BudBib* 2.Reg 19/34, k. b4 [2 r.], *Iob* 21/34, *Ier* 2/23, 4.*Esdr* 7/9, *Tob* 5/2, *Eccli* 49/13, *Bar* 5/55; *BiałKaz* E2v, F3; *BudNT* c, *Matth* 12/26, *Ioann* 8/23 [= 33], 9/19, 14/5, 9, k. GG3; *CzechRozm* 24, 32v, 51, 85v, 101v (19); Bo á iákoż niemoc twoiá vzdrowi iego niemoc? Iáko myśl twoiá niezdrawa/ do zdrowia iy przywiedzie? *ModrzBaz* 68, 19v, 39v, 48v, 54v, 70v (11); *SkarJedn* 5, 14, 15, 95, 339 (7); *KochOdpr* Bv; *SkarŻyw* A3v [2 r.], 40, 92, 172, 188 (10); *MWilkHist* H3; *StryjKron* 125; Iefliże fię nie zwierzał/ iákoż ie znác mogli? A gdy nie mogli/ przeczże ná nie vtyfkował? *CzechEp* 141, 19, 40, 61, 84, 115 (23); *NiemObr* 33, 61, 72, 79, 119 (7); *KochFr* 73; Iefliś tedy iedney pánienki przekonác nie mógl: iákoż fię teraz śmiesz kufić o tákie miáłto *ReszPrz* 7, 96; *WerGośc* 241; *BielSjem* 4; Ale iákoż nie fkoczyć dla miłego człęká? By też łobie včzérbić którym rokiem wieká. *PudlFr* 58; *ArtKanc* Q11, S7v; *BielRozm* 18, 28; A iefli dom/ iefli ciáło/ iefli duřzá potrzebuie rzádu/ iákoż nie więcey potrzebuie go Rzeczpořp: *GórnRozm* K, C3, E3, F, I3, K; Iakofz kazeřz chwalic zakrwawionem řertzem Pana nielařkawego *PaprUp* H4v, C, C2 [2 r.], H3, Iv, K2; Iákoż mu niemam oddác kiedym mu řlubował? *ZawJeřt* 33; *Phil* Q; *GórnTroas* 4, 59; Iákożci nie dzieřkowác/ żeř był ták ćierpliwy/ [...] O iákoż wdzięcznym nie być/ żeř řłuchał me prořby *GrabowSet* S4, L2, N4v, S4; *OrzJan* 67, 113; *LatHar* [+9], 197, 204, 326, 578, 694; Mnie w řieroctwie zořtáwić tym nie řáłowáły. Iákořz tu nie nárzekác y rzewno nie plákác/ Iáko nie lámentowác/ y ćięřzko nie wzdychác? *KolakCath* B3, B4v *kust*; Iefli to rzeczono krolowi/ iákoż dáleko więcey ma być innym mowiono? *WujNT* 204, *Matth* 12/26, 22/43, 45, 23/33, 26/54 (73); Profzę iáko ma być rozumiano ono mieyřce: [...] řiedń kroć ná dzień vpada řpráwiedliwy? bo iefli iefť řpráwiedliwy/ iáko grzeřzy? á iefli grzeřzy iákoż iefť řpráwiedliwy? *WysKaz* 16, 16, 17, 33, 36; *SarnStat* 1299; *SiebRozmyřl* [M2]; *PowodPr kt*, 5, 30, 43, 44 [2 r.], 74, 75; *SkarKaz* 40b, 41b, 84b, 160b, 209b [2 r.] (18); *GořlCast* 27, 33, 71, 72; *PaxLiz Dv*; Izali nie drořzy ludźie niź bydło? á iákoż ie do rzádzienia nieumieiętnym y nierořtropnym poruczác mamy? Wielkie to rzemiořło/ ludźie rzádzić: á iákoż ie vmieć ma ten/ ktory fię go nie vczył? *SkarKazSej* 662b; Iefli tedy hereřzye zgodě w Rzeczypořp: y iednoć y miłość pfiuá; á iákoż řzkodliwe Rzeczypořp: nie řá? *SkarKazSej* 684b, 658b, 659b [2 r.], 662b, 666a, 670a (19); *SapEpit* A4v; A choć chciáá zataić w łobie tey niewoli/ (Ale iákoż nie řtekác gdy co kogo boli?) Wřzakoż przedfię iey řiořtrá wrychle obaczyłá/ Ize do Enealzá řwe řerce řkłoniłá. *PudlDydo* A3; *ZbylPrzyg* A4v, B.

Frazy: »a jakoż inak« = *tak, oczywiście* (3): Więcbý ták řurowy Prywiley miał być exekwowány? (–) A iákoż inak? *OrzRozm* G, L2; *OrzQuin* Xv.

»(a) jakoż (to)«: (6): *DiarDop* 102; Aleby ták řnadź kto rzekł: A iákoż tho zwyciężyli/ wřzák ie pobito *RejAp* 57; *WujJud* 5; *NiemObr* 138; *KochWr* 37; Iákoż bogacz w piekle pogrzebion/ y zapłátę potępienia wiecznego ná duřzy wziął: á Lázarzby niebá po řmierći Chryřtuřlowey nie otrzymał? *SkarKaz* 635a.

»(a, i) jakoż to ma być« (5): *OpecŻyw* 8v; Iákoż to ma być moy miły Pánie być v vdręczeniu/ y być w vbořtwie/ á przedfię być bogátym. *RejAp* 21v; Rzekł z gniewu ku Biřkupowi/ Miłościwy

kliężę/ iakoż to ma być/ iam temu kliędzu ná on fwiáth pomogł/ á beneficium po nim ma wziąć kto inży? *GórnDworz Sv; RejPos 272; GrzegŚm 64.*

»(a, i) jakoż (to) może być« (15): *MiechGlab 51; MurzHist Qv; RejWiz 159v; SarnUzn F6; HistRzym 90v; RejPos 151 v; RejZwierc 34; Złotnicy ich nie fą trwáli/ y iakoż może być/ áby roboty ich miały być Bogi? BudBib Bar 5/45; Ale iż też to Zydowie zádaią/ że tenże Lukałz powieda: iż ta Márya krewna była Elzbiecina/ á Elzbieta była z corek Aaronowych/ á iakoż to może być/ áby była z Dawidá/ gdy krewną była Elzbieciną? CzechRozm 153v, 153v, 158v, 184; GrabowSet V3; WujNT Ioann 3/9; SiebRozmysl F3.*

3. W funkcji wykrzyknikowej, podkreśla stopień nasilenia; quanto, quo modo *Vulg, PolAnt; quam Vulg (91)* : Idąc zaśię wielmi lutał. Iakożem ia fzalony był/ Iżem się o nierownie kuścił *BierEz R4v, O2; O fynáczku mój mily/ ij komus ty tzo złęgo vdzialál/ iż cie tak niewinnęgo ij ięfcze malufkięgo przeffladią. O gorze mnie fmutné matce/ iakożcie potym przeffladowatz będą. OpecŻyw 28v, 20v, 48; PatKaz II 20, 62 [2 r.], 63; RejKup bb8v; Gdzie więc światłość która w tobie/ cięmnością ięft tato cięmność iakóż wielką ięft? MurzNT Matth 6/22, Luc 15/17; O yakoż miłofyerny ten lutościwy Pan/ Ktory nye vkwápliwym ku gnyewu chce być znan *LubPs X4v, F4v, H2v, T, X6, cc, ee; KrowObr 98v; Podzyękował mu wftawfzy nadobnem iłowy/ O iakoż to wdzyęczna rzecz s tey poczciwey głowy. Częgom fie tu náffuchał RejWiz 22, 83; Boć głos narzekaniá rzewniwego fflyffan ięft z Sionu. Iakożefmy bárzo fpuftoffeni/ y okrutnie zelżeni? Leop Ier 9/19, Ps 65/3, Ier 22/23, Ez 26/17; RejZwierz 130v; BibRadz Iob 6/25, Ps 67/36, Thren 4/1, Mar 4/40; GrzegRóżn F4; HistRzym 19v, 20; RejPos 136, 152, 205, 227, 234v (10); Mocny Boże/ iakóż ich wielé powftáło / Iakóż fye ich przeciw mnie siła zebráło *KochPs 5; KochTr 5; O Dáremne fwieckie vćiefzenie/ iakoż ty przeminiesz w rychłości ArtKanc S10v, S12; ActReg 12; GrabowSet G3v; LatHar 268; Iakoż trudno/ ci co máią piędzde/ wnida do krolestwá Bożego! WujNT Luc 18/24, 12/24, Matth 6/23, 7/14, 12/12, Mar 4/40 (10); WysKaz 4, 13, 25, 45; O mój namilży Pánie / iakóżem fie ia tu vkochála/ w rozlicności rozmáitych potraw/ á tyś dla mnie pił tak przykrą zólc ná krzyżu. SiebRozmysl E; ZbylPrzyg A2v.***

Połączenie: »jakoż to« (23): *OpecŻyw 99; PatKaz II 31; WróbŻolt iiv; (did) Ruben załue czo fie ftało (-) Ach iakoż to nam przydzie/ pfiną oczy zakryć Gdy będziem na fropi płacz oycza fwego patrzyć RejJóz B2v; MurzHist Hv; GliczKsiąż M7v; LubPs E2v; KrowObr 119v; RejWiz 180; Leop *A3v; SarnUzn F5, H5v; RejAp 7v; O wżechmogący á dziwny Boże iakoż tho tobie bárzo łacno vczynić s proffhatká [!] Doktorá/ z niewierniká wiernego RejPos 283v, 19v, 213v, 223v, 234v; ArtKanc E19; LatHar 103, 381, 452; WysKaz 4.*

II. Zaimek względny (63) :

1. Wprowadza wypowiedzenie porównawcze okolicznikowe sposobu lub stopnia (21) : aby głowa a kark yeden kazdy fzných fzobye opatrził plechem a Bernyenyem yakoz kto naliepiey mocz a vmyeozy bandzyę *MetrKor 26/62, 38/287; BielŻyw 152; Y poczęli mowić inżemi ięzyki/ iakoż iuż on Dych [!] fwięty dawał wymawiác im [prout Spiritus Sanctus dabat eloqui illis Vulg Aet 2/4] RejPos 140v; BiaKaz H4; Chwałá Oycu niebiefskiemu/ [...] Iakoż była od wieczności/ bądźże ná wieki w rádości ArtKanc G13.*

Połączenia: »jakoż ... tak(że) (a. także, tako)« (10): *BierEz* N3; *FalZioł* III 23b; iakoż tedy za męża łwego radaby gardło ważyła dobra żona, tak teże zła radaby richley łwego męża vmorzyła *BielŻyw* 53, 48; Ten iakoż lie z młodu okazał plugawym/ także y ná łtarość łmrodem był *BielKron* 168, 8, 139, 175, 301v; *PowodPr* 53.

»tak jakoż, także ... jakoż« (3 : 1): pan wałz mnie łotrem nazwał, á przeto wam tak iakoż ná łotra przyłłufze vczyńić ia chcę *BielŻyw* 151; *LibLeg* 7/105; Podpirayże łobie o nim nádzyeie twoiey tym łwątym Apołtołem iego: iż on ná cię także záoła przez Ducha s. iakoż vłtawicźnie woła ná káźdego przez łwątę piłmá łwoie *RejPos* 121, 31.

Fraza: »jakożeś cnotliwy« (1): Słuchaycież/ mowią łobie/ iakożeś cnotliwy/ Skoro ieden przełtanie/ bądź drugi gotowy Wziąć ią w taniec *ZbyłPrzyg* A4v.

2. *Wprowadza wypowiedzenie okolicznikowe czasowe uprzednie: odkąd, skoro; ex quo Vulg* (27) : A iakoż lie był zámierzył/ Nie bacząc w báníę vderzył *BierEz* Q3; *OpecŻyw* 11, 41; *RejRozpr* G4, I3; Pleśniwy lie też łkuczył y łierść ná nim włtála/ Iakoż tá márna łiecźká dzyuráwa náłtála. *RejWiz* 92; *Leop Luc* 7/45; *BibRadz Gen* 16/3; *BielKron* 235; *StryjKron* 400; *WerGość* 224; *WujNT Luc* 7/45, s. 221 marg.

Połączenia: »jakoż ... tak(że) (a. takóž)« (13): *GliczKsiąź* M5; *RejWiz* 115v; *BielKron* 116; *GórnDworz* Mv; Bo iakożem młodym Krolem począł być/ thákem wnetki w łmutku włtąpił. *HistRzym* 26v, 10; *BielSat* B4v, C4; á kofel łmierdzący iakoż wczorá vłiadł podle niego/ także teź iefźce podle niego leży. *RejZwierc* 24; *KochFr* 69; *BielRozm* 15, 21; *GórnTroas* 12.

»odtąd jakoż« (1): piłáliłmy do was w vtrapieniu y burzliwości á náiadźdźce Ktore przypadály ná nas tych łath/ od tąd iakoż odstąpił Iazon od łziemie łwątęy *Leop 2.Mach* 1/7.

3. *W połączeniu:* »jakoż to« *wraz z rzeczownikiem lub przymiotnikiem tworzy określenie porównawcze: tak jak; quasi Mącz* (15) : *LibLeg* 4/26v; Niegdy niemocni ten obyczay mieli, lekarzow połłuchać á im poddani być [...] Teraz łepak niemocni im rołkazuią, á lekarzowie iakoż to poddani ich łłuchałą *BielŻyw* 139; *Mącz* 421c; *SarnUzn* G4; Bráćia miła/ przygárnićie lie ku brzegu/ [...] ábyśćie nieiako vćiefzenie mieli iakoż to y ini zboźni łudzie. *HistRzym* 22.

a. *Z odcieniem uzasadniającym; prout, quippe, tanquam Mącz* (10) : *LibLeg* 4/26; *Diar* 21; á mnie wiárę dáć/ iakoż to prawđziwemu człowiekowi/ przyiaćielowi łwemu. *OrzList* d2; Reicere argumentationem tanquam frivolum et invalidam, Nieprzimowác dowodu yákołźto wátłęgo y niczemnego. *Mącz* 163a, 274d, 281d, 328a, 343a [2 r.], 358b.

III. *W funkcji spójnika* (870) :

1. *Wprowadza wypowiedzenie rozwijające lub przystawione: a, i, a to, co; quomodo, siquidem Vulg; quemadmodum Modrz; ut JanStat* (609) : *LibLeg* 10/97v, 11/156v, 173v; nie jest żadnem prawem stanowiono, aby o tym abo o onym naprzod ná sejmiech miało być radzono, jedno o tym, co potrzebniejszego jest. Jakoż nie jest teraz nic potrzebniejszego ná opatrzenie granic *Diar* 24, 89; Abowiem miałaliby być ta forma RP, która i do tego czasu jeszcze jest – jakoż P. Boże uchowác racz, aby się odmienić miała – tedy sjemy bywác muszą *DiarDop* 113; *GliczKsiąź* D7v; *Leop 1.Cor* 8/5; *RejFig* Cc6; Piłał teź do nas on włzetęczny Skánderebeczek/ ábych ich wiárę przyiał/ záłłużyłby od Bogá karanie iakoż tego nieuydzie. *BielKron* 255; *GórnDworz* B, N6, R3, Vv, Ee3; kto będye

czędł/ niech sie domyfla/ iakoż sie podobno fnadnie domyflić może/ á blisko iż ták będye/ a iż sie o tym ty proroctwá ściągáią. *RejPos* 260, 9, 177v; *RejZwierc* 40v, 50v, 80v, 86v, 126v; *CzechRozm* 8v, 16v, 50; *PapPan* G3; *ModrzBaz* 28; *SkarŻyw* 411; Bo kto tego nie czyni (iakoż ich wiele nie czyni) fynem Bożym być żadną miarą nie może *CzechEp* 16, 54, 85; *CzechEpPORz* **v; *NiemObr* 51; *GórnRozm* Gv, L3v; y powiedaia/ ze Decreta Sacrofancta bic maia/ iefli fa dobre pozitecne áktemu fprawiedliwe/ godne bi tego beli/ iefli ynatzei (yakoż fa zle y fkodliwe) zatarte bic maia. *PapUp* L; *ActReg* 79, 117, 118; *WujNT* 1.*Cor* 8/5, 2.*Petr* 1/3; *SarnStat* 245, 538 [*idem*] 938, 1060 [*idem*] 1189, 1064 [*idem*] 1193; *KlonKrGum* Av.

Połączenia: »jakoż to« (7): *GlabGad* A2; Dybiąc ćicho z zegárkiem/ á wiernie mu życzy/ Aby kroki pomylił/ iakoż to nie minie/ A przytrefi sie to więc czáfem y w godzinie. *RejWiz* 189; *CzechRozm* 123v; *StryjKron* 572; *CzechEp* 4. Cf »tak jakoż to«.

»tak jakoż to« (2): *MetrKor* 26/62; Powyeli ze thak yako był Czeфарz obyeczal napolya fzevego yednego poslacz a nam thefz tho oznaymycz ze zadny nyebył. Thak yakośf tho thy dobrze vyeli y naczofł thy dlugo od nalf czyekal *LibLeg* 7/103.

A. *Pełniące funkcję szeroko pojętego odsyłacza do źródła informacji albo zwykłych obserwacji mówiącego lub słuchacza (przy powoływaniu się na autorytet lub oczywiste fakty wypowiedzenie to nabiera dodatkowo znaczenia uzasadniającego); ut Mącz; ac Modrz; sicut Vulg; prout JanStat (250) :* Wfzyfscy ludzie posłuchayćie/ Iakoż mię tu dobrze znaćie. Nie ieftem wrog áni gadacz *BierEz* E4; *PatKaz I* 2; y poszwyączyl yą bycz domem vyeczney mądrofzczy yakoż Salomon mouy mądrofzcz bofka zbudoual foby dom zwyecznofzczy *PatKaz II* 41v, 24, 28, 41, 44v, 47v (12); *PatKaz III* 90, 95v, 111v; *FalZioł* V 103; Vmarł ten Virgilius iakoż powiadaia they noci ktorey sie Pan Chrifus narodził *BielŻyw* 124, 5, 6, 9, 14, 18 (43); *GlabGad* B8v, C5, C8, E3, G (9); *MiechGlab* 37, 50, 62; yefli przez fłowo Boże tylko to rozumyefz/ co yefł nápiřano w ewángeliey álbo v S. Páwłá (yakoż ták z twych fłow rozumyem) tedy to bład y bárzo omylna reguła. *KromRozm I* M, C4; *KromRozm II* b2v; *Diar* 65; *DiarDop* 101; *GroicPorz* Bv; *RejZwierz* 135 [2 r.]; *BielKron* 13v, 324v, 335, 390v [2 r.]; *SarnUzn* F7v, G4, G8v; *RejAp* 36v, 78v, 81v, 138v, 190v; á ktożbykolwiek był łyfy przydż ku mnie/ á weźmi fobie od mych włořow/ A iakoż oto widzi twoy Máieřtat/ iam iefł łyfy. *HistRzym* 3, 41, 51v; *RejPos* 13v, 53v, 122v, 139v, 227; *RejZwierc* 126v, 185v, 267; *WujJud* 120; *HistHel* B3, B3v; *CzechRozm* 57, 104v, 140, 179, 181 (8); *PapPan* Aa4v; *ModrzBaz* 128v; *SkarŻyw* 93; *StryjKron* 497, 512, 612; Bo ia to czyřćie widzę/ iż ich tám wiele iefł/ ktorzy z niewiádomořći bładzą: á bładu tego nie baczą/ áni do řiebie czuią/ iakożem řam tego ná řobie doznał. *CzechEp* 10, [3], 9, 29, 30, 36 (19); *NiemObr* 46, 63; *ReszList* 185; *GórnRozm* F3; *PapUp* Gv; *ActReg* 107, 171; *GostGospSieb* +3; *WujNT* *Rom* 4/6, 1.*Thess* 2/11; *SarnStat* 1067; *PowodPr* 26; *KlonFlis* D3v.

Połączenie: »jakoż (...) to« (96): *OpecŻyw* 125v; *ForCnR* C3v; *PatKaz II* 28v, 29, 46, 67v, 68v; *FalZioł* +2v, III 23d; *BielŻyw* 103; CZemu w řlodzonie iefł mięřo czarne, iakoż to iawnie widamy. *GlabGad* F, A5v, C5v, D8, F4v [2 r.], G3v (13); Ku ktoremu (iakoż to pořpolicie miedzi thakimi bywa) nářło sie niemáło łotrow á Reyřtarow *MiechGlab* 65, 76; *WróbŻoř* H8v, eev; *MetrKor* 61/223v; Iefly ynaczey cziny yakořch tho pan Voyewoda přeřz czye wfřkazał. thedi bi thego ye^{go} Kro. m. wdzyecznye od nyego przyřmowacz nye raczil. *LibLeg* 11/171v, 11/25; *KromRozm I* G2v; *KromRozm*

II f3; *KromRozm III* B4v, Qv; *LubPs* A4; *RejZwierz* 135; *BibRadz* *5, *5v; *BielKron* 337v; *Scylla* [...] Która fie (yákołzto Poetowie báya) w opocziltą skále obrociła *Mącz* 376d, 399a; *SarnUzn* C8v; *RejAp* 82v, 191; *HistRzym* 17; *RejPos* 77v, 100, 130 [2 r.], 133v, 166v (9); *RejPosWiecz*² 95; *RejZwierz* 51v, 52, 99v, 131, 256v; *CzechRozm* 49v, 57, 98, 192; *CzechEp* 35 [2 r.], 98, 122, 140, 150 (25); *NiemObr* 59, 61, 141; *ActReg* 14; *SarnStat* 193; A też tám tey cháłáltry w tych kráiách nawięcey; Iákoż to baczyć możelz/ do Turek iádęcy *KlonWor* 6, 74.

B. *Stwierdzające realizację tego, o czym była mowa poprzednio lub podkreślające słuszność wyrażonych wcześniej poglądów: i, i rzeczywiście, i istotnie; et Modrz; sicut Vulg; prout JanStat (204) :* Athak yefly tho doflo krolya Iana, yakoff podobno doflo, kyedy mnye doflo, czo my do thego mnyey. Thedy owa wlyzal czo ynłzego przed lzĩa. *LibLeg* 7/98v; *KromRozm I* M4v; *MurzHist* R3v; *KromRozm II* x3; *KromRozm III* D4v, G6; *Diar* 27, 31, 76, 83, 92; *GliczKsiąz* G7; *GroicPorz* d2v; Abowiem by tho była flába opoká/ prętko by tę opokę przemogły brany piekielne iakoff iednak przemogły/ gdy Piotr potym niebudował ná Krystufie opoce/ ále ná fwym włafnym rozumie *KrowObr* 15, 73v, 166v; *RejWiz* 60; *OrzList* h3v; *RejFig* Ee3; *BibRadz* *2v; *OrzRozm* R4v; *BielKron* 392v; *RejAp* 143, 144v, 152v, 165; *GórnDworz* D7, F3v, F5, H, H8, Ii8; Sługá wnetki przal/ á iál przylięgác że onich nic niewiedzial/ iákoż prawdę powiadał. *HistRzym* 88; *RejPos* 3, 33, 36, 163v, 177v, 259 (10); iefli Chryftus będzie ładził (iákoż będzie bez wšelákicy wåtpliwości. iáko pímo vczy) Bogiem Chryftus ieft *BialKat* 178v; *RejZwierz* 9v, 47, 65v, 69v, 75, 266v (7); Iefli kto kiedy takim był (iákoż mógł być nie raz/ poniewáz łá ludzie y Papieże iáko y ini) tego będzie Pan Bog ładził. *WujJud* 126v, 75v, 120v, 157, 172, 196; *BudBib* A3v; *HistHel* B4; *BialKaz* H4; *BudNT* c3v; A iż też obrzełka [...] była rzeczą cíelefną: tedy nie mogła być wieczną/ ále vltác musiała. Iákoż iuz wedle Bożey obietnice y połtánowienia vltála *CzechRozm* 73v, 17, 57v, 64, 91, 93 (26); *PaprPan* Z, Hh3; *ModrzBaz* 3v, 15v; Iefli moc tá którą dał Chryftus Apoštołom w kościele iego zołtála (iákoż zołtác musiała. Bo bez niey niktby zbáwienia y wiary nie miał.) tedy przy tych była y ieft/ ktorzy ná ich mieyfcá porządnie wftępowali. *SkarJedn* 101, 114, 340; *KochOdpr* D3; y mowila: Długo mam chorowác [...] á kto zemną/ tak długo wytrwą [!]? iákoż rok cały bárzo niemocą zięta była. *SkarŻyw* 582, 411, 441; *StryjKron* 597, 652; A iefliby mię też dla tego Klechą nazywał/ iákoż czyni *fol.* 57. Iż poiąc nie mogę bołtwá Pána Chriřtufowego [...] Tedy ia y to do siebie znam *CzechEp* 68; częgo y łam będąc w Lublinie mógł dořwiadczyć. Iákoż to pewna/ iż dořwiadczył *CzechEp* 406, *4, 11, 67, 86, 133, 167 (13); *CzechEpPORz* **2; á iefli tego nie vkaże (iákożem pewien iż nie) czemu lię tego waży *NiemObr* 114, 34, 154; *ReszPrz* 25; *ReszHoz* 138; *ReszList* 147, 183; *WerKaz* 289, 299; ludzie vkrzywdzeni łkárzą lię ze lziami ná tę leniwą łpráwiedliwořć/ [...] Iákoż bárzo to źle lię řtáło/ iż łady zwłafczá *Criminales* nie łá vřtáwiczne *GórnRozm* C3v, D4, Ev; *KochWr* 39; Prziliagl bi tam bel ztich kazdi przeciwo bogu bi mu bel diabel dal pieniędzy iakoz dawano też niektorem znatne Iurgielti *PaprUp* 12, Fv, L3; *ActReg* 20, 29, 48, 59, 148; *GórnTroas* 12; *OrzJan* 27, 51; *WujNT* 393; A iefli lię komu nie dogodzi/ iákoż pewienem tego że to być musi/ tedy prořzē żeby [...] nie vdelnořci [!] moiey/ łáłkáwie lię řtáwił. *WysKaz*)(3v; *SarnStat* 11, 75, 178 [*idem*] 922, 334 [*idem*] 356, 356, 1019, 1228; *SiebRozmyśl* [M]v; w rychle páńřtwo wálze Swiátořć ogárnie, iákoż cíęmnořć náłze

Oświecił promień niebieskiej światłości *KlonKr* B4v; *PowodPr* 39, 61; *SkarKaz* 155a; *VotSzl* A4; *SkarKazSej* 694a.

Połączenia: »jakoż i« (27): *KromRozm III* O7v; *OrzQuin* K4; *RejAp* 44v, 94v; *RejPos* 272v; *RejPosWiecz*² 91v, 94v; A iefli znać że w tym zblądzi/ znajćiefz że y w wielu infzych rzeczách zblądzić mogli/ iakoż y zblądzi. *WujJud* 66v, 150v; *CzechRozm* 71, 75, 83v, 106v, 157 (8); *SkarJedn* 347; Ale rzeczé (iakoż y mowi *fol.* 16.) iż wedle *Pfal.* 32. Słowem páńfkim niebiofá fą vtwierdzone. *CzechEp* 277, 297, 373; *NiemObr* 37; *ActReg* 74; *WujNT Philipp* 4/10, 1. *Thess* 4/1; *SarnStat* 1027; *PudłDydo* B3.

»jakoż też« (5): *CzechRozm* 24v, 118, 119, 168v; Tákíe fyny zoftáwił/ że każdy korony Był z nich godzien: iakoż téz wfyłcy królowáli *KochFrag* 43.

Frazy: »jakoż tak (pewnie, bez pochyby) jest (a nie inaczej), jakoż jest (prawdziwie)« (12 : 4): *KromRozm I* Fv; *KromRozm II* q3v; *BielKron* 334v; á iefliż náturá Bořka Chryřtuřá Pána iefł w Kořciele chrzészćiáńfkim bytnořciá fwoiá/ iakoż iefł, *Matth*: 28: tedyć y człowieceńfka náturá być muři. *BiałKat* 328v; *RejPosWiecz*² 91v [2 r.], 94v [2 r.]; *KuczbKat* 400; *RejZwierc* 82v; *WujJud* 261; *CzechRozm* 37; *SkarŻyw* 92; to zwycięřtwo Bogu (iakořz ták iefł) przypifuiąc *StryjKron* 532; *CzechEp* 89; *LatHar* 191.

»jakoż się tak (a. to) (a nie inaczej) (s)stało« (6): *WróbŻółt* L6; vkázowáli y o tym piřáli/ że nafienie niewieřcie/ [...] Meřiałzem fynem Bořym miáło być: iakořz fie ták á nie ináčzey w wypełnieniu czářow řtáło. *CzechRozm* 43v, 24v, 168v; *ActReg* 74; *WujNT* 1. *Thess* 3/4.

C. Podajęce podobieństwo, wzór, normę, zapowiedź lub przykład tego, o czym mowa w wypowiedzenia podstawowym (często z odcieniem uzasadniającym): tak jak, tak na przykład; prout, quemadmodum *JanStat*; *sicut Vulg* (98) : *OpecŻyw* 11v, 165; á thak woda s řthępuie na doł do garnca řpodniego řtych zioł/ iakoż tak działaią oleie wonne, z rozmarinu y z infzych wonnych rzeczy *FalZioł* II 2a; *GłabGad* H7v; oni bez řupu nigdy nie żywá. Iedno zawřze pořthronne ludzie gabiá. Iakoż tych czářřow tatarzy Przekopřci w ziemi Wařářkiey [...] řzkody nie małe działaią *MiechGłab* 35, 59; *WróbŻółtGłab* A4; *LibLeg* 11/24v, 156v; *SeklKat* Z; vczy/ Iż mamy wyřce tćić y wáżyć duchowne przełožone/ by też dobrze řli y tyránnowye byli/ Yakoż y Kryřtus Annářá y Káifřářá tćił. *KromRozm I* 13v, E4v; *KromRozm III* P; a braciej naszej zasię zdałoby się, nie bacząc tak řłusznych przyczyn, żeby nie byli powinni pořłow řłać. Jakoż i teraz wahali się na tym ludzie. *DiarDop* 115; *GroicPorz* ř4, aa4; czemu podobno řřtáńkár řprećiwić řye niemoże: iakoż řye řadny they nářzey prawdřie prećiwić niemoże. *OrzList* h, *RejZwierc* 55v, 66; *SarnUzn* F6; *RejAp* 152v; *GórnDworz* Kk6; okrcił ie/ [...] á dał ie chowác iednemu rybitwowi iakoż ná řhabicřkách było řądano. *HistRzym* 33v, 16, 16v, 49, 53v; *RejPos* 139v, 183, 315; *KwiatOpis* C4; *RejZwierc* 115v; *WujJud* 141v; *WujJudConf* 156v; *Strum* L2v; Bo gdyby tá rzecz nie byřá ták pokryta [...] tedyby fie potenáci oto řtářáli/ iakoby dziećię ono przed czářem zágłádzili. Iakořz fie oto řtářał řlerod *CzechRozm* 159, 69v, 104, 122, 144v; *PaprPan* C4, V; *SkarJedn* 159, 252; *StryjKron* 125; *CzechEp* 146, 224, 258, 386; *NiemObr* 49, 176; *ArtKanc* Kv; A czářem fię y řędziemu dořtánie/ ktory *ob rem iudicatam* wřiał pieniádze. Iakoż to *lege* 12. *tabularum*, gárdłem karáno w Rzymie/ y teraz w drugich řziemiách gárdłem karřá. *GórnRozm* F2, H2; *PaprUp* K4; *ActReg* 21, 97, 157, 162; *Calep* 476a; *GrabowSet* Tv; *KochFrag* 49; *OrzJan* 126; Bo *auctis pretiis*

rerum, tedy też *augetur* wftawá o lichwách. Iákóž po sześci złotyh brác ode ftá w Rzéfzy Niemieckieý ieft pozwolono *SarnStat* 1274, 96, 1057, 1211; *SiebRozmysl* B, G; *PudlDydo* B3.

Połączenie: »jakož (...) to« (28): Vkážál ciém fie zafie żywy dnia trzeciého/ iakožto boftwe^m nadchnienij prorocy [...] przepowiedali *OpecŻywList* C2v; Aboczymem ona myala boga z nyeba zwabycz yakofz to kaplany vemfzy czynyą *PatKaz II* 44; *FalZioł* *8; *GlabGad* B7, F6v, I6, N3; *LibLeg* 6/158, 11/133v; *KromRozm I* D4, Lv; *KromRozm II* p2; *KromRozm III* D8; *GliczKsiqž* P7v; *RejZwierz* 86v; *Mqcz* 31c, 50b, 80c, 116a; *SarnUzn* F3v; *GórnDworz* K6v; *RejPos* 121v, 147; *PaprPan* G; *CzechEp* 220; *SarnStat* 260, 539; profzę W. K. M. vnižení/ ábyš W. K. M. działkóm moim Miłościwą Pánią bydž raczyła: iakožeš to W.K.M. zwyklá czynić przeciwko káždym šíerotóm *SiebRozmysl* A2.

2. Wskazuje na stosunek łączny wypowiedzeń współrzędnie złożonych lub nawiązanych albo składników zdania pojedynczego: *i, także; prout, quemadmodum, sicut et JanStat* (47) : *Diar* 88; *OrzList* gv; ftaráiác fię iákobychmy namniey od łzczyrości prawdy nie odftąpili/ iakož tę nádzieię mamy zechmy thego zá łáfką Božą dołzli *BibRadz* *5; *RejPos* 206v; *CzechEp* 242; iż fie częstokroć tráfia łądóm Ziemłkim nie bywác [...] á ták vmysłilifmy poftánowić/ iákóž poftánawiamy: áby w koždey Ziemi [...] łądy Ziemłkie czterzykroć do roku były odpráwowané. *SarnStat* 915, 288, 85 [*idem*] 93.

Połączenia: »jakož i« (38): *LibLeg* 11/86; lecz iż fię to nie wżędy záchowác mogło/ tedy fię to nie pilnością tych co przepifowáli ftáło / iakož y w druku trudno fię było wftredz żeby fię iákie obładzenie ftác nie miało *BibRadz* *5v; [*myslistwo*] krothochwilá ieft práwie páńfka/ y przyftoyna człowiekowi dworfkiemu/ iakož y ftárzy oni wieldzi ludzie [...] bárzo fie tym paráli. *GórnDworz* E3v; *RejPos* 9v; Czy ten lepiej radzi, Co doma zostac każe? Jakož i ja tobie Tož radzę, abyš śmierci nie przyspieszył sobie. *KochMon* 34; *WujJudConf* 220v, 226; *RejPosRozpr* c; *CzechRozm* 50v, 190v, 254; *CzechEp* 125, 204, 311, 426; *GórnRozm* H4v, I2v, L3v; *KochWr* 40; *PaprUp* Lv; *ActReg* 7, 44, 45, 51, 107; *GrabowSet* F2v, X3v; *WujNT* 374, 461; tákefmy fie w téy mierze przed wżyftkiemi ftany oboygá narodu iáwnie deklárowáli/ iákóž y teraz Liſtem tym náłzym dekláruiemy *SarnStat* 1001, 13 [*idem*] 164, 573, 778, 952, 1042, 1089. Cf »takież i... jakož i«.

»takież i ... jakož i« (1): ze bofpodar moy chce zwałcham mczą dobrí pokoy y przyyaczyálftwo thakyełch y fkrolyem mlodem yakofch y zwałcham mczam. *LibLeg* 11/162v.

3. Wskazuje na stosunek wynikowy wypowiedzeń współrzędnych lub nawiązanych: *przeto, więc; prout, quemadmodum JanStat* (61) : O daleko to bylo szluźnyey dacz tą łáfką nyeuynnego począczya fwey myley matcze/ fktorą boftwo fwe złączył/ yakofz dal przenayczyłtze począczye *PatKaz II* 73; *LibLeg* 7/31v, 10/150, 11/157, 160v, 173; *ConPiotr* 34; Bo my dobrze znamy powinność swą, iż nam przystoi ku WM a nie WM ku nam chodźić [...] Znamy też wezwanie WM, iż každy ucziwości od nas jesteście godni. Jakuz nic by nam ciężko nie było ku WM przyść. *Diar* 39, 89; *GliczKsiqž* D6; *RejPos* 57v, 347; *BudBib* bv; *CzechRozm* 250; Závšzec Bog cnotliwego ma ná pilney pieczy/ Iakož tym [*Broniewskim*] podług myfli idą wżytki rzeczy *PaprPan* E3, H3, Aa; *KarnNap* C4v; poftał do Papiežá profzác/ áby korony nie dawał do Litwy/ iakož Papiež [...] Witołdowi o koronę fię więcey ftaráć zákazał *StryjKron* 562, 365; *ZapKościar* 1582/33; *CzechEp* 138, 306; *CzechEpPORz* *2v; *PudlFr* 67; *GórnRozm* B3, Lv; *ActReg* 11, 41, 65, 105, 111, 116; *GrabowSet* V2v; My Zygmunt Auguſt [...]

chćielifmy wżem wobec oznaymić: iákóž oznáyemuiemy/ y káždému komu należy wiadomość tego czynimy *SarnStat* 1014, 12, 13, 88, 389, 403 (22); *SiebRozmysl* K4; *GrabPospR* N3v.

Połączenie: »jakož przeto« (1): A gdy tefz ná nie przyidzie vtrapienie ábo walká/ tedy fię kápłani rádzą łami z łobą gdzieby fię vćiec z báłwány łwemi. Iákofz przeto nie może być zrozumiano/ iżeć oni nie łą bogowie/ gdyłz czáłu walki y nędze łobie pomoc nie mogą. *BudBib Bar* 5/48.

a. *W apodozie zdania warunkowego lub przyczynowego* (2) : *FalZioł* *7; iefliby tám siedząc o iáki przypadek niełpodżiany przyłzedł/ co rychley niech go ták rátuie. iefli łye rołpali/ iákóž iefli ćiáło źle wypurgowane/ iefli wátróbá y náturá ku czáłowi/ y wodźie gorąca/ niechay łye przypátrzy *Oczko* 31.

4. *Wskazuje na stosunek przeciwstawny wypowiedzeń współrzędnych lub nawiązanych: a, ale* (24) : *OpecŻyw* 169v; A tak im fubtilnieyłze ciało tim dułzy bywa powolnieyłze, gdyż ona w nim łprawy łwe włzitkie wolniey j dołtateczniey może czynić. Iákóž załię to iefł rzecz pewna, iż ludzie grubego przyrodzenia, bywaią profci, á rozumu też grube⁸⁰. *GlabGad* A2, L7v; Ayełly kthorzi bily łpaniłthw nałich yakołch thego pewnye nyewyefłch, thedi nyebily yedno yakye łotrołthwo a Thvlacze *LibLeg* 11/136, 136v; Widziłz yáko vżywam cyełłkkości nyemáley/ Zálłfedłem w błędne drogi w rozliczne przygody [...] Iákóž kyedym cye widzyał w twym łwyetym kołcyele [...] Skąd mi wyelkich rádości w dułly przybywáło. *LubPs* Pv; *BielKron* 223v; *RejAp* 48v; *RejPos* 262v; *CzechRozm* 175; Bo niech by ták było/ (iákóž przed Bogiem/ ktory wie łkrytości łerc/ nie iefł.) zem ia/ y z bráćią moią/ iefł Heretykiem *CzechEp* 17, 198, 293, 312, 315; *WerGośc* 209, 210, 259; żebyłcie rżády zlećili/ ábo kilkiem/ ábo iednemu/ iakož podobnoby lepiej iednemu *GórnRozm* K3v, M4; *PaprUp* L3v; *ActReg* 166; Byłmy ołobnych y poiedynkowych doległości nie mieli/ iákóž ie ma káždy: łámá telkność do Chryłtułá [...] trapićby nas bárzo mogłá. *SkarKaz* 550a, 382b.

5. *Wprowadza wypowiedzenie podrzędne okolicznikowe przyczynowe lub nawiązane wypowiedzenie wyjaśniające, uzasadniające: bo, dlatego że, jako że; iuxta quod, sicut Vulg; prout, velut JanStat; quomodo PolAnt; ut Modrz [w tym: w postpozycji (103), w interpozycji (12), w antepozycji (7)] (123) : MetrKor* 26/62, 38/321; *BierRaj* 19; IAKoż włzythko ziele w włem [!] łłożeniu dla łuey wodności [...] niechęc czyni y wzburzenie w żoładku/ [...] Thegož korzenia wodka [...] gdy ią pije: wodnościelność [...] łcieńcza *FalZioł* II 5b, *7; *LibLeg* 11/141, 171v, 174; *KromRozm* I F2; A wszakož łolgując zdrowiu JKМ jeśliże już o co inego namawiać się nie macie, jakuž już czasu niestawa, raczcie KJM żegnać. *Diar* 83, 81; *GliczKsiąż* A4; Ktemu Woyt winy bierze/ á nikt inny: iákóž wedle práwá Woytowi przynależą/ nie komu innemu *GroicPorz* d3v, B4v, C2v, a2; połtronni narodowie/ ięzyk (á podobno y dowćip) Polłki ná máley pieczy máia/ iákóž też z łálki bożey nie bárzo łie iefł czym chłubić/ gdyż nie dbáłłzych ludzi nie máłz iáko Polaoy *RejWiz* A4v, A8, 139; *RejZwierz* A3, 49v, 82; *BibRadz* I 136b *marg*, *Thren* 4/2; *BielKron* 341, 431; *OrzQuin* L4v; gdy ty czáły przydą/ iákóž y závády przychodzą s łpráwiedliwey á nieomyłney pomłty iego dla odpłáty twoiey. *RejAp* 109, 30v, 137v; *GórnDworz* E4, G2v, G3, G6 [2 r.], G8 (16); *RejPos* 28v, 135v, 279, 301; *RejZwierc* A3v, 72v, 97, 113, 196v, 201 v; Ale iefli łą źli niektorzy/ iákofz mułi być kákol miedzy płzenicą/ tedyć nie włzyłcy takowi. *WujJud* 242; *RejPosRozpr* b3v; *BudBib* A3v; *HistHel* B2, B3v; *BiałKaz* K2; *PaprPan* Q2, X2v, Ff; *KarnNap* C3; *SkarJedn* 136; *ModrzBaz* 40; *SkarŻyw* A4, 117; *CzechEp* *3v, 274; *WerGośc* 209; to coś inego iefł niż Wolność. Iákóž by tu byłá prawđziwa Wolność/ nie potrzebowałiby celnieyłzy

ludzie w Polfcze ták wiele páchołkow *GórnRozm* A4v, B4v, E2, H4v, I3; *PaprUp* B; *ActReg* 125, 149, 174, 184; Nie day mi ginąć: iákoż wzgárdźiźli ty/ Będę iáko proch/ od wichrow vbity. *GrabowSet* I2, G2; *LatHar* +7v; *WujNT Act* 2/24, *Philipp* 1/7; zá czáfem/ á kto wié/ może podobno bydz co więcéy: iefliź zawifné *fata* nie zayźrzą. Iákóž prawdę mówiąc/ nie ná tym ftánać miáło. *JanNKar* A4v; Ktemu/ że ieft po Polfku przełożony/ bez fałfzu (Iákóž da pan Bóg vmyflnie nicem nie zmylił) A Polakom ięzykiem Polfkim naprzyftoyniey ieft w téy mierze philozophowác. *SarnStat* *4, 29 [*idem*] 501, 83, 96, 148, 882 (10); *PowodPr* 81; Bo gdy fię więc zetrzećie á gdyć fię powinie/ Nogá iákoś [! *lege*: jakož] fię w tey grze rozno łzczeńcie chynie. Tedy cię nie derlatká ále chłop obáli *CzahTr* I3v.

Połączenia: »jakož ... tak« (2): *RejAp* 91; iákóž frymárku [...] wśi od Stároftwá Káliłkiégo zá wśi w Mázowfzu/ który iáko przedtym nie był/ y Rewizya lie około niego żadna nie dźiała/ ták go też ápprobowác nie możemy/ áni chcemy. *SarnStat* 92.

»jakož to« (20): *LibLeg* 10/66, 11/174; *KromRozm III* P2, Q3v; *Diar* 40 [2 r.]; *DiarDop* 110; *GliczKsiąż* P6; *SeklPieś* 6v; Quippe rationis redditivae adverbium, Bo/ yákož to/ dla tego. *Mącz* 343a, 103c; kto lie we Włofzczyźnie kocha/ niechay zbytnie krothką fukienkę [...] zárzući/ á imie lie czo nayuczćiwiey [...] chodźić: iákož to ták Vfarzowi/ iáko y Włochowi przyftoi. *GórnDworz* L7; *RejPos* 133, 193v, 257v; A też záfię/ iákož to ináčey nie może być bo wżędy fą ludzie/ gdzye vyrzyfz fprofné á brzydkie fprawy y obyczáie ludzkie/ ábyś lie imi vmiał kárác *RejZwierc* 23v; *CzechRozm* 62; *GórnRozm* Ev; *SarnStat* 989; *KlonWor* 16.

6. *Wprowadza wypowiedzenie podrzędne przydawkowe; quod Vulg* (5) : Acz moje vftawi mayą Ktemu dzywną Lafkę znaią. Iakos ftego Laczno winicz Kto gim niemogł dofyć czynicz. *RejKup* b5.

Połączenia: »od (a. wedle) czasu, jakož« (3): *OpecŻyw* 29; Bo od onego czáfu iákžem tu przyniefiioná/ Až do dnia dzifiefyżego dułzá ma záłmuconá. *LubPs* hh5v; *Leop Ier* 44/18.

»tym obyczajem, jakož« (1): y wybrał im Teofrafta tym obyczaiem, iakož wyfzey to ftoi piřano w żywocie Ariřtotelefowym *BielŻyw* 107.

7. *Wprowadza wypowiedzenie podrzędne dopełnieniowe: że* (1) : Oznaymvyemi y dawami wam przyaczielowy naschemv znacz przez ten nasch lyfth. yakosz tich przeflich a mynelich czáfłow pyfal do nas [...] Sędzia Zamkv naschego Oczakowfkie^{go} opowiadayacz o barzo wielkych fzkodach *LibLeg* 11/62v.

IV. *W funkcji partykuły* (24) :

1. *Uwydatniająca, że coś się dzieje lub działo od dawna: jeszcze, aż* [zawsze przy wyrażeniu przyimkowym] (21) : Ale to prawda iż Szłowaci iakož od potopu w ziemi im oddzieloney mieřzkaią. *MiechGlab* 51; bo y ziemiá iuz dłuęo trwa iákož od záłożenia twego. *RejPs* 182; *BibRadz Os* 12/9; ktorey [obrony] dawno Polfká vżywála/ iákož ná Prufkiey woynie *OrzRozm* V; Usque a Romulo, Yákož od czáfu Romulufowego. *Mącz* 509b; obierzmy miedzy fobą iednego s tych bráciey którzy tu fą pořpołu z námi/ iákož od ziąwienia Ianá s. aż do dzifiefyżych czáfłow. *RejPos* 289v, 18v, 31, 49v, 62, 108v; *RejZwierc* 10; *WujJud* 7v.

Połączenie: »jeszcze jakož, jakož jeszcze« (5 : 1): a iefzcze iákož od młodości we wřzech cnothách ćwicžony [qui a puero exercuerat omnia virtutis propria] *BibRadz 2.Mach* 15/12; *RejAp* 84v, 102; *RejPos* 18v, 271v, 307.

»jakoż od wieka ... tak, tak jakoż od wieka« (1 : 1): iż Pan dla człowieka/ Niebo y ziemię stworzył
ták iákoż od wieká. *RejWiz* 52v, 171v.

2. Ograniczająca (w wypowiedzenia zaprzeczonym) (3) : Podobnoś nie polował/ iákoż w mięfopuły.
RejZwierz 139v; Tego też roku było Słoneczne Eklipfis [...] (podziwieniem wielkim/ y łtráchem gdyż
fie tego nieprzygadzało łwiátu/ iákoż zá Kárlá wielkiego dáley niż siedm łet lat. *BielKron* 222, 91.
[*RejZwierz* 121 cf **JAKOŚ.**]

Cf **JAKOŻBY, JAKOŻCI, JAKOŻKOLI, JAKOŻKOLWIE, JAKOŻKOLWIEK, KAKOŻ**

MB